

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

**ÁLDOTT ADVENTI IDŐSZAKOT ÉS BOLDOG, BÉKÉS
KARÁCSONYT KÍVÁNUNK!**

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér, / Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő / Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

A VILÁGOSSÁG ELJÖTT A VILÁGBA – ADVENTI ÜZENET

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa. Aki hisz őbenne, az nem jut ítéletre, aki pedig nem hisz, már ítélet alatt van, mert nem hitt Isten egyszülött Fiának nevében. Az ítélet pedig az, hogy a világosság eljött a világba, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert a cselekedeteik gonoszak. Mert aki rosszat cselekszik, gyűlöli a világosságot, és nem megy a világosságra, hogy le ne lepleződjének a cselekedetei. Aki pedig az igazságot cselekszi, a világosságra megy, hogy nyilvánvalóvá legyen cselekedeteiről, hogy Isten szerint cselekedte azokat.” (János evangéliuma 3,16–21)

Karácsony közeledtével is újra szembesülhetünk azzal, milyen sok igazságtalanság ér bennünket életünk során. Egy személyválogató jegy a dolgozatra, egy tisztességtelen szakember, egy minket sértő szabálytalanság figyelmen kívül hagyása, egy kolléga érdemtelen fizetése – és máris érezzük, hogy felárgol bennünk a tiltakozás. Vágyunk az igazságra, hogy valaki helyreállítson, igazságot szolgál-tasson, békét hozzon.

Ez a vágy nem véletlen: Isten ültette a szívünkbe. De bennünk ez a belső iránytű sokszor eltorzul. A saját sérelmeinkre érzékenyek vagyunk, de a saját vétkeinket hamar elfelejtjük. Isten azonban nem torzult el: Ő a teljes igazság, a teljes világosság. Benne nincs sötétség, és Ő nem alkuszik meg a bűnnel – mert tudja, hová vezet az: a pusztulásba, az élet forrásától való elszakadásba. És éppen ezért jött el Jézus Krisztus.

Ez az ünnepünk szíve, a jó hír öröme: *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta...”* (János evangéliuma 3,16)

Jézus nem azért érkezett, hogy elítélje a világot, hanem hogy megmentse. Nem azért

jött, hogy még nagyobb terhet rakjon ránk, hanem hogy levegye rólunk azt, amit már úgysem bírunk. Világossága nem azért ragyog fel, hogy megszégyenítsen, hanem hogy kimentsen a sötétségből, hogy helyreállítson, békességre vezessen. A Szentírás arról beszél, hogy az ember kétféleképpen reagálhat erre a vilá-gosságra: Van, aki elfogadja, és életre talál; és van, aki elutasítja, mert fél, hogy a sötétsége napvilágra kerül.

Isten azonban nem kényszeríti ránk magát. A világosság ott áll előttünk – felragyogott Krisztusban –, és hív bennünket, hogy engedjük közel. Ez a kegyelmi idő. Ez az a „ma”, amelyben dönthetünk. Amíg tart a nap, amíg szól Isten Szava, amíg a szív nyitott lehet: addig ott van a meghívás az új életre, a bűnbocsánatra, az isteni helyreállításra.

Lesz idő, amikor minden rejtett dolog napvilágra kerül. Eljön a végső találkozás, amikor Jézus – aki ma Megváltóként szólít – Bíróként jelenik meg. A világosság akkor már nemcsak hívni fog, hanem fel fogja fedni az életünk minden sötétségét is. De aki most Jézusra bízta magát, annak nincs mit félnie: a világosság nem ellenünk szól

majd, hanem mellettünk. Mert Jézus már most kifizette minden adósságunkat, elvette rólunk a bűn terhét, és megajándékozott az örök élet reménységével és ígéretével.

Karácsony a világosság fordulópontja. Ahogy a nappalok hosszabbodnak, úgy hív bennünket Isten arra, hogy a szívünkben is növekedjen a világosság. Hogy engedjük el, ami sötét: a bűnt, a haragot, az önzést, a titkolt dolgokat – és keressük azt, ami tőle van: a jót, a békességet, az igazságot.

„Aki hisz a Fiában, örök élete van.” (János evangéliuma 3,36) Ez a karácsony igazi ajándéka. Nem csomagolásba rejtve, nem feltételekhez kötve, nem időszakosan, hanem örök érvénnyel. Kívánom mindannyiunknak, hogy ebben az ünnepben így találkozzunk Krisztussal: hittel, örömmel, megtisztított szívvel, a világosság útján járva, hogy ne féljük Jézus világosságát, hanem örömmel engedjük be az életünkbe – mert Ő nem elvenni jött, hanem adni: életet, békességet, helyreállítást.

Áldott karácsonyt és világossággal teli új évet kívánok minden testvérnek!

Korsós Tamás

KARÁCSONY A LÖVÉSZÁROKBAN

– EGY FEGYVERSZÜNET EMLÉKE, AMELY MA IS BÉKÉÉRT KIÁLT –

1914 karácsonyán a világ már hónapok óta lángokban állt. Az első világháború a modern történelem egyik legvéresebb konfliktusává vált, és senki nem gondolta volna, hogy a frontvonalon, az ellenséges árkok között egyszer csak csend lesz. De mégis megtörtént: a katonák, akik addig egymásra céloztak, letették a fegyvert. Dalok, gyertyák és halk beszélgetések töltötték meg a senki földjét. Német és brit katonák kezét fogták, cigarettát cseréltek, együtt énekeltek karácsonyi dalokat, sőt még rögtönzött focimeccs is kerekedett a felek között.

Ez volt az 1914-es karácsonyi fegyverszünet, amely nem parancsra, nem diplomáciai tárgyalásokra, hanem az emberségre, a közös hitre és az ünnep erejére épült. Nem tartott sokáig – a háború folytatódott –, de a világ mindmáig emlékszik rá. Mert ez az esemény azt bizonyítja: még a legsötétebb időkben is létezik bennünk valami, ami erősebb a gyűlöletnél.

És most, több mint egy évszázaddal később...?

Ma újra háború dúl Európában. Az orosz-ukrán konfliktus több mint három év után is rombol, szétszakít családokat, településeket, életet. A frontvonalak merrevek, a felek álláspontjai megkövültek, a világ

pedig egyre fáradtabban nézi a szenvedést. Mintha megint elfelejtettük volna, hogy mi is történt 1914 karácsonyán.

Nem arról van szó, hogy a realitásokat figyelmen kívül lehetne hagyni. A világ politikai, stratégiai és katonai érdekek mentén működik – ugyanúgy, mint akkor. De a karácsonyi fegyverszünet mégis emlékeztet valamire, amit nem lehet fegyverekkel, szankciókkal vagy határvonalakkal eltörölni: az emberségre.

A krisztusi szeretet, amely a karácsony üzenetének lényege, nem gyengeség, hanem a legbátrabb tett, amire egy ember képes. Ez az erő tette lehetővé 1914-ben, hogy katonák a saját életüket kockáztatva közeledjenek azokhoz, akiket addig ellenségnek hittek. És ez az erő lenne képes ma is arra, hogy a szemben álló felek között megjelenjen a béke első, még törekeny, de valóságos fonala.

Mi lenne, ha most is megtörténne? Képzelnék el, hogy egy ukrán és egy orosz katona – nem politikusként, nem parancsnokként, hanem emberként – szembenéz egymással. Hogy felismerik, ugyanazokat a félelmeket, aggodalmakat, vágyakat hordozzák. Hogy a családjuk, a jövőjük, a békéhez való joguk közös.

A karácsonyi fegyverszünet nem pusztán történelmi érdekesség. Üzenet. Kiáltás. Figyelmeztetés. Azt mondja: ha egyszer megtörtént, megtörténhet újra. Nem ártatlan idealizmus kimondani, hogy a béke nem a technikától, a harci eszközöktől vagy a politikától kezdődik – hanem a szívben. Ahol egyszer valaki azt mondja: „Én ma nem gyűlölök. Én ma nem lövök. Én ma ember vagyok.”

Karácsony közeledtével – és bármelyik nap, amikor az ember szeretne hinni egy jobb világban – érdemes szívünkben újra eljátszani azt a régi képet: ahogy a katonák kilépnek az árkokból, leteszik a fegyvert, és kezét nyújtanak egymásnak. Talán 2025-ben is épp erre lenne a legnagyobb szükség. Hogy a hit erősebb legyen a félelemnél. A szeretet erősebb a bosszúnál. A béke erősebb a háborúnál. Mert a karácsony igazi csodája nem az, hogy egyszer megtörtént. hanem hogy mindig újra megtörténhet.

Dr. Szilvay Balázs

LELKEK TÜKRE

Jókai Mór és Szabó Dezső írói útja

Immáron évtizedes hagyománya van annak, hogy az Október a Reformáció Hónapja országos, spirituális és kulturális program keretén belül a Soli Deo Gloria Közösségi Házban egy kellemes októberi estén az Árpád Fejedelem Általános Iskola tanárai és diákjai programmal örvendeztetik meg mindazokat, akik elfogadják a meghívást. Ebben az esztendőben a magyar reformátusság két kiemelkedő személyisége került programra. Egyikük a 200 éve született Jókai Mór, másikuk a 80 éve elhunyt Szabó Dezső. Mindketten meghatározó személyiségek voltak koruk és az utókor kulturális és társadalmi élete számára. Lássuk, mit is üzennek nekünk az előadás szerkesztett változatában! (A szervező)

Narrátor 1:

Magyar irodalmunk nagyjai közül ma két jelentős alkotó életútját idézzük fel: Jókai Mórét és Szabó Dezsőét. Mindketten koruk szellemiségét tükrözték műveikben, mégis más hangon szólaltak meg, gazdagítva kultúránkat.

Narrátor 2:

A „nemzet nagy mesemondójaként” ismert Jókai Mór a 19. század egyik legnépszerűbb írója volt. Életművében több mint száz regény, számos novella és dráma található. Legismertebb művei, mint *Az arany ember* vagy *A kőszívű*

ember fiai, ma is olvasottak. 1848-ban aktívan részt vett a szabadságharcban, politikusként és újságíróként is tevékenykedett. Stílusát a gazdag képzelet, az élénk jellemábrázolás és a romantikus színezés tette egyedivé.

Narrátor 1:

Szabó Dezső a 20. század első felének meghatározó írója, esszéistája és gondolkodója volt. Tanárként kezdte pályáját, majd írásaival vált ismertté. Leghíresebb regénye, Az elsodort falu, a háború utáni magyar társadalom válságát és az egyén útkeresését ábrázolja. Szabó Dezső nyelvezte szenvedélyes, gondolatvilága provokatív és erőteljes volt. Munkásságát egyszerre kísérte elismerés és vita, de kétségtelenül új szintet hozott az irodalmi életbe.

Narrátor 2:

Jókai Mór és Szabó Dezső két külön korszak, két külön hang képviselője, mégis közös bennük, hogy műveikkel nemzedékekre hatottak. A mai ünnepi alkalommal előttük tisztelgünk, hiszen mindketten maradandó értéket adtak a magyar kultúrának.

Tánc, vers, ének

Jókai Mór:

Telik az idő, mennyit változik minden a tükörbe nézve. Egyszer kimegyünk a divatból, de rejtélyes utunknak soha nincs vége. Nincs ebben semmi szégyen, büszkén viselem a ráncaimat. Milliós lépés határozza meg az életemben azt, hogy mára ki vagy.

Szabó Dezső:

Át fogunk vágni a sztratoszférán, hittük, elérjük a csillagokat. El kellett veszítsem önmagam, mikor rossz fele vittek utak.

Nagy tanulság az életemből, hogy óvd és éld meg a pillanatot.

Éjszakánként tinta és papír, itt hagyok magamból egy kis darabot.

Jókai Mór:

A jövőm, a múltam egy illúzió, egy évtized óta a mának élek.

Tudni fogom, ha már nincs itt dolgom, és majdan tova száll a lélek:

Voltál összetörve, megbántva, szeretve, féltve.

De a végén fogod látni, mennyit változik minden a tükörbe nézve.

Ének

Szabó Dezső:

Utcakölyökből a színpad, a fények, ez a rózsza a betonból nőtt ki.

Emlékszem, hogy senki se tárogatott, és csak magamnak mondtam, hogy törj ki.

De tudod, hogy ez nincsen más, hogy, ma is ugyanúgy egyedül járok.

Bűnösök között cinkos a néma, a számon nincs lakat, rajtam az átok.

Jókai Mór:

Mért ennyire nehéz ez az élet, a félelem démona hazajár bennem.

A régi idők hiányoztak, amikor a nagyapám sírjára virágot tettem.

Az idő elszalad, mikor eltűnik minden egy perc alatt.

A végén derül ki, mennyit értél, mi az, ami belőled itt maradt.

Szabó Dezső:

Tükröt tartok a kezemben mindig, most magam nézhetem meg benne.

Ősz hajszálakat hozott a gond, ami a boldog perceket elvette.

Hajtok a poros utakon, mint régen: voltam lent és voltam a csúcson.

Versenyeztem eleget veletek, de már belefáradtam, nem kell futnom.

Ének

Narrátor:

A tükör nem hazudik. Csak megmutatja, mit már rég tudunk. Ma két lélek áll elé – nem ítéletre, hanem párbeszédre. A vers és a zene együtt olyan tükör, amely megmutatja a belső világunk árnyait és fényét.

Jókai Mór:

Ha a szó híd, akkor átmehetünk rajta ketten is.

Szabó Dezső:

Ha a szó kés, először magunkon próbáljuk ki.

Jókai Mór:

Fény csorog az üvegen, árnyék szívéen átszűrődik. Két idő egymásba mar, mégis egy dal őrzi őket.

Szabó Dezső:

Kérdez a csend: ki vagy? Felel a jel: emlékezet. Nem győzni jöttünk ide, csak hallani egymás szavát.

Zene, tánc

SOLI DEO GLORIA!

I. Tükör: ifjúság és kezdet

Míg Jókai nagyon fiatalon, derűvel és gyors sikerrel indult, addig Szabó Dezső később, küzdelmek közt talált hangra. Egyikük romantikus álmokat épített, a másik már a kezdetekkor váltságot és tragikumot hordozott. Mégis mindketten az ifjúság hitéből táplálkoztak.

Narrátor:

Az ifjúság nem kor – lendület. Egyikük szemében világrend, másikukéban kérdés.

Jókai Mór:

Én az első mondatot úgy írtam, mint aki megszereli a világot. A pontnál már tudtam: a következő mondat is kell. Papírlapon híd nőtt a Duna fölé, Szónak gerendája feszül, nem remeg. Megtanul a kéz: nem csak írni, felelni, S ha kérdez a jövő, szív dobban: Lehet!

Szabó Dezső:

Én az első kérdést úgy tettem fel, hogy belehasadt a csend. A válasz nem jött – bennem maradt. Hangokat kerestem, nem hírnevet. Egy betű, ami remeg, mint az első szerelem. Nem szenteltem – én csak írtam. De a sor engem szentelt, mikor nem tudtam más lenni.

Zene, tánc

II. Tükör: szó és felelősség

Jókai írásai szórakoztatnak és tanítanak, a felelősséget könnyedebben közvetítik. Szabó Dezső minden szava súlyos, személyes és közösségi felelősséget hordoz. Mindketten erőteljesen hittek a szó erejében.

Narrátor:

Ami kimondatott, az már cselekedet.

Jókai Mór:

A szó, ház is. Lakni lehet benne, melegszik tőle az ember.

Szabó Dezső:

De a szó barikád is. Onnan kiabálunk a sorsnak.

Jókai Mór:

A híd akkor jó, ha át is visz.

Szabó Dezső:

A barikád akkor igaz, ha nem dől rád.

Jókai Mór:

Szó, mely fölnevel, s nem fed el hibát.

Szabó Dezső:

Szó, mely feltép, hogy éljen a seb – kettő közt állunk, billeg a hold.

Közös: Csak az marad, ami vállalt teher.

Zene, tánc

III. Tükör: haza és forradalom

Jókai az 1848-as szabadságharc aktív résztvevője volt, aki a szabadságot és a nemzeti egységet ünnepelte. Ifjú lelkesedése a forradalom ígéretét tükrözte. Szabó Dezső ennél személyesebb és keményebb hangon beszélt: a haza sorsának drámáját és a küzdelmek súlyát már fiatalon érezte. Mindkettőjüket a leghőbb hazaszeretet vezérelte.

Narrátor:
A haza olykor zászló, máskor kérdés. A forradalom szóra föláll az idő.

Jókai Mór:
Láttam, amikor a remény úgy nőtt, mint tavasz után a fű. És azt is, amikor kaszálták.

Szabó Dezső:
Én a romok közt írtam tovább, hogy ne csak kőből legyen az új fal.

Jókai Mór:
Nevet tanul a tér, amikor együtt szól a nép.

Szabó Dezső:
Sebet tanul a tér, mikor szétválík a nép.

Jókai Mór:
Szél hordja fölénk a jövő fehér vásznát.

Szabó Dezső:
Sár húzza aláink a tegnap fekete vásznát.

Jókai Mór:
A remény: a közös lélegzet.

Szabó Dezső:
A kiábrándulás: a közös hallgatás.

Közös:
De mindkettő közös.

Zene, tánc

IV. Tükör: szerelem és árnyék
Jókai Mór életében a szerelem kétszer is új reményt hozott. Először Laborfalvi Rózát, majd

idős korában pedig Nagy Bellát vette feleségül. Mindkét házassága megihlette történeteit, ahol a szeretet mindig fényt hoz és reményt ébreszt. Szabó Dezső számára a szerelem árnyakkal teli, a sors és a történelem súlya átszővi a személyes érzéseket.

Narrátor:
A szerelem: a mű teremttársa.

Jókai Mór:
Egy tekintet, és a mondat végre befejezi önmagát.

Szabó Dezső:
Egy érintés, és a mondat félbeszakad – helyet ad a csendnek.

Jókai Mór:
A mondat úgy nézett rá, mint én. És ő visszaolvasta a szívemet – hibátlanul.

Szabó Dezső:
Volt egy pillanat – nem volt benne szó. De zenélt. És a csend írta meg a verset.

Jókai Mór:
Szemedben nyár, vitorlát kap a fény.

Szabó Dezső:
Szívemben tél, titokban zöldül egy kert.

Jókai Mór:
Nevetni tanul a tinta a papíron.

Szabó Dezső:
Sírásból nő ki a szó, hogy meg ne haljak.

Jókai Mór:
Szeretni: feledni a félelmet.

Szabó Dezső:
Szeretni: beengedni a félelmet – és nem menekülni.

Zene, tánc

V. Tükör: közösség és egyén
Jókai regényeiben a közösség ereje, a nemzet sorsa gyakran felülírja az egyéni vágyakat. Szabó Dezső ezzel szemben az egyén belső világát, lelki küzdelmeit hangsúlyozta, a nemzet drámáját a személyes tragédiákon keresztül mutatta be.

Narrátor:
A közösség nem tömeg. Az egyén nem sziget. A híd építése ma kezdődik.

Szabó Dezső:
Amikor 'mi'-t mondok, félek, hogy eltűnök. Amikor 'én'-t mondok, félek, hogy elhagyok. A szavak peremén járok. Mögöttem zaj, előttem csend. Közben valaki megszólal bennem: 'Ne félj a mértéktől.' De ki méri meg a mértéket?

Jókai Mór:
Láttam, hogy egy ember története hogyan húz át a többiekén, mint csillagcsík az égen. Ha jó a történet, fény marad utána. Ha rossz, akkor is út – hogy elkerüljük holnap.

Szabó Dezső:
Ha együtt állunk, magasabb a part, ha egyedül, mélyebb a meder. A folyó mégis ugyanoda tart, mert vonzza a tenger.

Jókai Mór:
Kéz a kézben nem lánc, ha

enged, és hang a hangban: kórus, nem zaj. Szó a szóban: értelem. Csend a csendben: hely, ahol egymás mellé ülünk.

Szabó Dezső:

A közösség igazságot kér.

Jókai Mór:

Az egyén történetet ad.

Szabó Dezső:

S ha az igazság nem fér bele?

Közös:

Megtágítjuk a történetet.

Zene, tánc

VI. Tükör: kudarcban és megújulás

Jókai életében a kudarcok gyorsan átfordultak új lehetőségekké. Személyes és politikai hibáit követően mindig talpra állt, és új regényeibe vetette energiáját. Szabó Dezső ezzel szemben gyakran a belső küzdelmek súlyát hordozta, és a megújulás számára inkább fájdalmas, belső erőforrásokból merített.

Narrátor:

Kudarcban lakik a mesterség fele.

Szabó Dezső:

Egy ország súlya ült a tollamon. Reccsent a papír, amikor rányomtam. Nem törtem el a tollat. Megtanultam: a vonal nem dőlhet rám – én tartom.

A hiba nem ellenség – tanít. A csend nem büntetés – épít. A lemondás nem vereség – út. És minden új sor: egy új vallomás.

Jókai Mór:

Nem mind arany, amit az idő megfényesít. De a rozsdán is megtapad a fény, ha van, ki megemeli.

Elesni: visszafelelni a földnek.

Szabó Dezső:

Felállni: választ kérni az égtől.

Jókai Mór:

Közte a tér: az ember. Ott dől el minden ének, hogy lesz-e még refrén, vagy marad a szaggatott beszéd.

Zene, tánc

VII. tükör: békítés és párbeszéd

Jókai Mór az emberek közti megbékélést, a társadalmi párbeszéd lehetőségét hangsúlyozta. Szabó ezzel szemben a feszültséget, a konfliktust sem kerülte. A párbeszédeiben a vitákon keresztül tárta fel az igazságot és az emberi sors drámáját. Mindketten a kommunikáció erejében bíztak.

Narrátor:

A béke nem úr, csak vendég, ha nem hívjuk meg.

Jókai Mór:

Ha a vitát jól írjuk, jobb lesz a világ.

Szabó Dezső:

Ha a vitát rosszul éljük, rosszabb lesz a mondat.

Jókai Mór:

Akkor írjuk jól és éljük jól.

Szabó Dezső:

Ez két feladat – de egy szív.

Jókai Mór:

Te hozod a fényt, én hozom a mértéket.

Szabó Dezső:

Te hozod a hidat, én hozom a súlyt.

Jókai Mór:

Ha együtt rakjuk, megtartja a részleteket, s nem szakad le a múlt.

Szabó Dezső:

Nem leszünk egyformák – ez a rend, Különböző színekből szövődik a csend.

Zene, tánc

Epilógus – a tükör letétele

Narrátor:

A tükör nem zárul be – mi tesz-szük le. Nem győzelem ez. Nem vereség. Csak egy találkozás, ami nem veszik el. A tükör nem zár – megmarad. Bennünk. Mert mi voltunk benne. És ő bennünk.

Jókai Mór:

Ha holnap is át tudsz menni a szavakon, megérte.

Szabó Dezső:

Ha holnap is meg mered kérdezni őket, megérte.

Jókai Mór:

Tükörben áll két arc, egy fény: te meg én, ma meg tegnap. Nem döntünk el mindent – nem kell.

Szabó Dezső:

Elég, ha máig tart a holnap. Kérdezni tudjunk, felelni késve,

s közben ne fogyjon a szív türelme.

Együtt:

Ha elmegyünk, marad a hely:
két szék, egy asztal – és a csend ereje.

Szabó Dezső:

Nagy tanulság az életemből,
hogy óvd és éld meg a pillanatot.

Éjszakánként tinta és papír, itt hagyok magamból egy kis darabot.

Jókai Mór:

Voltál összetörve, megbántva,
szeretve, féltve.

De a végén fogod látni, mennyit
változik minden a tükörbe
nézve.

Közös:

Meghalok én tízszer, százszor,
Nem félek én a haláltól,

De rakhatsz rám hegyet, hatot,
Míg magyar van, feltámadok.

Ének

A téma ötletgazdája: Szőke Imre

A program betanítója: Csehné Kiss Éva

Zenei szerkesztő: Gárdonyi Adrienn

Narrátorok: Kaszás Borbála és Tisza Tamara

Jókai Mór: Kern Patrik

Szabó Dezső: Király-Szűgyártó Zsombor

Tükkörtáncos: Csengeri Zille

Énekes: Vörös Dorka

EGY ÉLETMŰ ELISMERÉSE

Ráday Ház, 2025 november 3.

*Dr. Bóna Zoltán ny. református lelkész – a Református Egyház felte-
jesztésére – a legmagasabb szakmai állami kitüntetést kapta. Alábbiak-
ban dr. Bóna Zoltán köszönetmondását olvashatjuk, amelyet az ez évben
neki ítélte Károli Gáspár-díj átvétele alkalmával mondott. A díjazottnak
ezúton is gratulálunk! (A főszerkesztő)*

I. A Reformáció hónapját néhány nappal követő, nagyon megtisztelő helyzetemben mi mással is kezdhetném, mint azzal, amit oly sokszor elmondtam 45 éves lelkipásztori szolgálatom alatt ifjúnak és vénnek: a protestáns teológia az Istenre vonatkozóan egy szóban így foglalható össze: Kegyelem, az emberre vonatkozóan pedig így: Hála.

Az, hogy itt állok, illusztrálja az Úr kegyelmét. A háláról pedig az alábbiakban szólok néhány szót.

II. Ezer dolog között ebben a helyzetben Istennek azért adok hálát – talán szerénytelenül

hangzik –, hogy sok gyarlóságom mellett megadta azt a nyitottságot, hogy a feladatokra rá tudok hangolódni, azokhoz föl akarok nőni, és azoknak eleget szeretnék tenni. Újszövetségi tanulmányaim emlékei között van az, hogy a talentum nem csak tehetséget jelent, hanem feladatot is. Hálás vagyok, hogy volt mire ráhangolódnom, mert sok feladatot kaptam, el tudtam azokat Isten előtti bizalommal fogadni és szintén Isten előtti bizalommal igyekeztem azoknak megfelelni.

1. Nyilván a legfontosabb a gyülekezeti lelkipásztori szolgálatom, amit Tőle kapott feladat-

nak tekintettem, amire nagyon is rá tudtam hangolódni – olykor mások számára provokatívan és irritatívan –, és nem mellesleg említem, hogy ehhez kaptam segítőtársat Gizella feleségem személyében.

2. Isten kezéből vettem el a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában betöltött főtitkári szolgálatomat. Úgy éreztem, hogy az abban rejlő feladatoknak viszonylag könnyen eleget tudok tenni, alkatomból, előéletemből, családi háttéremből következően. Hát ez nem egészen ilyen hetyke egyszerűséggel történt.

Határozottan megijedtem az Európai Egyházak Konferenciájában betöltendő szereptől, de az ellen sem tiltakoztam, inkább igyekeztem fölőlni hozzá. Mélyrehatóan tanulmányoztam azt az összeurópai jelenséget, hogy bár templomaink a városok centrumában vannak, üzenetünk súlya és társadalmi jelenlétünk inkább a margóra szorult. Persze ezen tovább is léptem, hiszen az Újszövetség tanítása alapján nagyon is fontos szerepünk van nem a margón, de a társadalom peremén.

Persze megtiszteltetésnek, de riasztó feladatnak tekintettem, hogy egyházismeretet oktathatok a Károli Egyetem irodalom, történelem, pszichológia, szabad bölcsészet hallgatóinak, tehát nem teológusoknak és bizonyára többségükben nem is reformátusoknak. A ráhangolódás itt azt jelentette, hogy vallásfilozófiai

kategóriákban, irodalmi/történelmi példákra hivatkozva, lelki rezdüléseket is minősítetten figyelembe véve próbáltam a diákoknak elmondani a kereszténység és azon belül a protestantizmus lényegét.

Viszont nagy kihívásnak tekintettem a Theologiai Szemle főszerkesztői feladatát. Ezt 1991-ben munkaköri kötelességként kaptam és úgy gondoltam, hogy az ebben eltöltött közel 35 éves munkám jelentősen mögöttem van annak – emberileg szólva –, hogy most itt állhatok. Természetesen nem tudtam úgy ráhangolódni, hogy az összes teológiai diszciplínába elmélyedjek, de annyira igen, hogy a Szemle szerkesztését il-

letően a közel 35 esztendő alatt egyetlen egy kritikus szót nem kapjak. Nem mellesleg vagyok nagyon hálás azért, hogy a Theologiai Szemle alapításának 100 évfordulóján, az aktívan betöltött 90 esztendejének – 10 év szilencium volt 1948-58 között – több, mint egyharmadában különös szerepet kaptam a Szemle életében! Soli Deo Gloria!

III. És persze őszinte hálát érzek azok iránt a gyülekezetben, az ökumenében, az egyetemen, a Theologiai Szemle összefüggésében, akikkel és akikért szolgálhattam. Nyilván minősített hálát érzek egyházam vezetőseire iránt, akik e számomra nagyra értékelt díjra fölterjesz-

tettek, különösen is a Zsinat elnöke, Steinbach püspök úr iránt. Nyilván hála van a szívemben azok iránt, akik e döntést meghozták, nem utolsósorban az Államtitkárság és Államtitkár úr iránt.

Az isteni kegyelem és a saját hálám mellett a zárszó legyen a reménység, hogy ez az ezer sebből vérző világ és benne nem kevésbé megpróbált hazánk népe Krisztus egyházának hitelesen és hatékonyan reformált bizonyásgtétéle alapján érezze a kegyelem idei és örök mindenhatóságát és válaszoljon erre – mindenki a maga helyén – a sebek gyógyulását és a bajok megoldását elősegítő hálával.

Dr. Bóna Zoltán családja körében

A FÉMALK

mint munkaadó és mint mecénás fontos szerepet tölt be városunk életében. Azt talán kevesebben tudják, hogy dr. Bóna Zoltán immáron több, mint egy évtizede tölt be a FÉMALK egész területén (Csepel, Erdőhorváti, Dunavarsány) mentori, közösségépítő, lelkipásztori szolgálatot. Ebben a minőségében kapott felkérést arra, hogy biblikus gondolatait ossza meg a dunavarsányi FÉMALK telephely új csarnokának megnyitóján 2025. november 5-én. E kérésnek dr. Bóna Zoltán 1Mózes/Teremtés 1,27-28 alapján az alábbiak szerint tett eleget:

„Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet.” (A főszerkesztő.)

11 évvel ezelőtt – első fémalkos szolgálatom alkalmával – egy nagyon impozáns gyáratón mondhattam/kérhettem áldást, és most a FÉMALK újra egy nagy szintet lépett. Ezzel elmondhatja és el is mondja, hogy egyetlen egy jó nagy fémalkos kézből immáron mi mindenhez lehet hozzájutni.

7 nagy kategóriát említ a meghívó, az öntőgépek befogadásától a topológia-optimalizálásig. Bizonyára kevés cég mondhatja el ezt magáról és bizonyára nagy öröm, büszkeség, eredmény, hogy a FÉMALK igen!

A partnereinknek, a megrendelőinknek, a beszállítóinknak és nyilván sok dolgozónknak fontos információ ez. Ezeket várhatják tőlünk, ezekbe kapcsolódhatnak be, ezekből profitálhatnak sokan, nekünk pedig ezeket kell megvalósítanunk, hiszen ezek feltételei immáron adottak.

Ok ez az ünneplésre, ok az eredmények felsorolására. Jó ok ez a nap arra, hogy megszólaljon a tulajdonos urunk tovább buzdítva bennünket, aki áldozatot hozott azért, hogy ez a szintlépés technikai, technológiai mélyítésben, a produktivitás bőví-

tésében, s nem utolsó sorban a gyárat működtető humán munkaerő sokasításában örövendetesen megvalósuljon.

Még egyszer olvasom Isten Igéjét, és „akinek van füle a hallásra”, rácsodálkozhat arra, hogy itt valami olyan történt a beruházással és történik majd a működéssel/termeléssel, amiről a Szentírás beszél: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet.”

S ezzel ezt a szintlépést egy transzcendens szintugrásba (Kirkegaard) helyezzük. Ez által úgy is tekinthetünk erre a gazdag, sokoldalú, 7 kategóriás, jó nagy fémalkos kézre, mint, amit a Teremtő tölt meg mindazzal, ami e nagy kéz ígéreteinek beteljesüléséhez, funkcionálásához szükséges.

Mert tudjuk, hogy az ember csak valamiből tud alkotni, a semmiből, ex nihilo csak Isten teremti. Ugyanakkor ennek teljességét az emberre bízta. Ez az ember alázatának, de méltóságának, továbbá korlátainak és lehetőségeinek is az alapja.

Az ember kiváltsága, hogy méltóságának, produktivitásának és örömének forrása az, hogy a Teremtő:

- kommunikációban és kooperációban vele maradt – ezt jelenti az istenképűség;

- ígéretes és sikeres alkotással ruházta fel – ezt jelenti az áldás;

- és felelősségteljes hatalmat adott neki – ezt jelenti a föld meghódítása.

- Egészen egyszerűen: Isten az ember üres, meztelen kezébe a fenti három fontos dolgot adta. Ebben benne van az anyag pl. az ércek és fémek, az élő világ, az akarat, a szaktudás, az ambíció, a bátorság etc. Gazdag muníciót kapott az ember, s hozzá méltóságot és felelősséget. Ezen a napon ezt így kell mondanunk: gazdag muníciót kapott a FÉMALK, s hozzá méltóságot és felelősséget.

És ez ma is így van, velünk is így van. Talán ezen az ünnepen nem vagyok egyedül azzal a meggyőződéssel, hogy a FÉMALK vette az akaratot, a szaktudást, a bátorságot, az anyagot és persze a felelős szervezést: mindezt egy transzcendens, isteni kézből vette – honnan más-honnan vehette volna?! – és most a saját kezéből kínálja a vi-

lágnak mindazt, ami tisztábbá, biztonságosabbá és fejlettebbé teszi a közlekedést konkrétan, és az emberi együttélést általában.

Köszönetet mondok ezért a fantasztikus beruházásért, fejlesztésért és persze e munkát

professzionálisan elvégzőkért Istenek. Egyedül Övé a Dicsőség, Soli Deo Gloria!

A jövőre nézve pedig a Mindenható Isten áldását kérem a teljes FÉMALK-ra, különösen is az új csarnokra, a benne és minden más fémalkos munka-

helyen fáradozó dolgozóira: A teremtető Isten kegyelme, a megváltó Isten szeretete és a meg-elevenítő Isten közösségünket megerősítő jó kedve legyen és maradjon most és mindörökké mindnyájunkkal! Ámen!

GÁLYÁK, KÖZÖS HAJÓ, ÖKUMENÉ, KERESZTÉNYÜLDÖZÉS

A korábbi lapszámunkban beszámoltunk e témakör révkomáromi eseményéről, valamint az október 9-én megrendezésre kerülő ráckevei eseményéről azáltal, hogy közöltük dr. Kránitz Mihály előadását, amely helyzetképet adott a katolikus–protestáns ökumené jelenlegi ígéretes állapotáról, továbbá dr. Bóna Zoltán előadását is elérhetővé tettük e lap hasábjain számos impozáns kép kíséretében. Az alábbiakban folytatjuk a ráckevei áldott rendezvény beszámolóját, közölvén Kálmán Béla ráckevei református lelkipásztor előadását az első Dunamenti református püspök 16. századi megpróbáltatásairól, valamint a jelenben is érvényes tanításairól. Ezt követően Azbej Tristan, az üldözött keresztényeket segítő programokért felelős államtitkár előadásának szerkesztett/reprodukált változatát olvashatjuk. (A főszerkesztő.)

Szegedi Kis István tortúrája és szolgálata

Előjáróban még a „közös hajóban” létünk egyik szép példájaként hadd említsem meg néhai Dr. Miskei Antal professzor úr, Krisztusban testvérem nevét és munkásságát, aki római katolikus hívőként tartott előadást 2022-ben Szegedi Kis István halála 450. évfordulóján Sárospatakon. Ebben az előadásában a legújabb Szegedivel kapcsolatos kutatási eredményeit is közzétette. Több alkalommal is hivatkozni fogok Miskei Antal testvérünkre.

„...a nyomorúságban az istenfélő emberek példát mutatnak hitről, állhatatosságról és hosszútűrésről; ezekben meglátzik Isten hatalma és jósága..., aki úgy áll mellettük, mint orvos

a beteg mellett, és pásztor a juhok mellett...” (Szegedi Kis István: A tiszta teológia főrészei c. művéből.)

Bízom abban, hogy e rövid történeti ismertetés során kedves mindnyájuk számára is meggyőzően felragyog majd Szegedi Kis István istenfélelme, állhatatossága, türelme és Krisztusban való igaz hite, amivel formálta egykor a keveiek – és még sokak – életét, hitét, helytállását nagyon nehéz időkben. És kovászként ható példaként hat ma ránk is.

Milyen okok vezettek a töröktől elszenvedett fogsághoz, a börtönök, a kegyetlen korbácsolások nyomorúságaihoz, Szegedi tortúrájához?

1561-ben Kálmáncsehiben (ma Kálmánca) egy prédikációban a szülők névadási szokásai kapcsán a keresztnevek jelentését taglalva Szegedi említést tett az Orsolya névről is (az ő feleségét is így hívták) latin ursula=nőstény medve(vécske) szóból ered. Hallotta mindezt Fúria Albertné Orsolya, aki fel dúltan, bosszúért kiáltva fűtötte urát, Fúria Albertet, a törökökkel is jó kapcsolatot ápoló tehetsős tűzsért. Skarica Máté szerint Fúria Albert: „álnok és a feleségének a kelleténél jobban hódoló ember” volt, aki készségesen járt közben a töröknél, hogy ártson Szegedinek. Bizonyosan mondhatjuk, hogy a törököknek ennyi nem lett volna ele-

gendő ok ahhoz, hogy Szegedit fogságba vesse és hosszú ideig ott tartsa.

Azzal gyanúsították a lelkipásztori és egyházkormányzói – generalis superintendens – szolgálatait során a végvárat is felkereső, a török fennhatósága alatti és a Magyar Királysághoz tartozó területeken egyaránt mozgó Szegedit, hogy látogatásainak célja nem a lelkipasztorálás, hanem a kémkedés.

A harmadik oka, ami jelenősen elnyújtotta a fogság nyomorúságának idejét, a Szegediért kapható magas váltságdíj volt. Ebben a török nem is tévedett. Bár sokan – világi és egyházi – magasrangú személyek jártak közben Szegediért, országos gyűjtés is indult, a váltságdíjat egyre magasabbra emelte a rabtartó. Egy alkalommal a már említett Fúria Albert „súgott” is a töröknek: „oktalan dolog volna ily nagy zsákmányt meggondolatlanul elbocsátani, akinek kiváltásáért ezer forintot is könnyen megadnának.” Nem Fúria volt az első és sajnos nem is az utolsó, aki a személyes sértettség, bosszúvágy, anyagi érdek miatt kész volt a megszálló ellenséggel is összejátszani saját honfitársa ellen.

A 16. század második felében a rabok váltságdíja 200-500 forint között mozoghatott. Végül Szegedi szabadságának ára 1.200 Ft lett. Ebbe az igen jelentős összegbe tette bele a maga részét a ráckevei Baranyi Ilona férje, Mező/Mezei Ferenc tehetős kereskedő, aki jó kapcsolatokkal rendelkezett a töröknél. Felesége végakarata szerint Rác-

kevére hozatta prédikátornak Szegedi Kis Istvánt. A megrendítő családi ok mellett Mező döntését az is magyarázhatta, hogy gáláns tetteivel hamarabb elfogadottá tehette magát az akkori ráckevei gazdasági-társadalmi elit szemében.

Az élete utolsó 9 évét itt, Ráckevén töltő Szegedit egy alkalommal különös idegen kereste meg: az a török, Perviz vajda, aki nem egyszer korbáccsal verte véresre a székhez kötözött lelkipásztort.

„Bocsáss meg nekem mindazokért, amelyeket leginkább csak mi egyedül tudunk...néhány éjjel e dolog miatt iszonyú látomások gyötörtek, hogy ekora gonoszságot követtem el, verésekkel illettem egy úgy koránál, mint kegyességénél fogva nálam sokkal előbbre való embert.”

Szegedi kezet nyújtva jelezte, megbocsát. Sőt ajándékot adott a vajdának: gránátalmát a tisztviselőnek, sisakbokrétát katonának.

Hogy is tanította a tudós reformátor? „...a nyomorúságban az istenfélő emberek példát mutatnak hitről, állhatatosságról és hosszútűrésről; ezekben meglátsszik Isten hatalma és jósága...

Nemcsak tanította, vallotta a krisztusi, igei igazságot, hanem meg is élte azt.

Engedjék meg, hogy ismét a hittudóst idézzem, egyik művében a következő kérdést teszi fel: Az üldözés elől elmenekülőnek a lelkipásztor? „Szolgálati helyét hitszegően senki ne hagyja el a nyáj vesztére, se pedig ne adjon példát a tunyaságra. Azonfelül

senki se legyen, aki meggondolatlanul saját romlását sietessel! Ha az egyház egésze lenne támadásnak kitéve, másrészt egy része forogna halálos veszedelemben, nagy visszasság az, ha a lelkipásztor elrejtőzik, holott az ő feladata lenne, hogy a többiek helyett is veszélynek tegye ki tulajdon életét. Ámde előállhat olyan helyzet is, amikor éppen az ő távolléte előnyösebb arra, hogy az ellenség dühét lecsillapítsa és ez szolgál az Egyház javára.”

Az igaz hit bátorsága, hűsége és józansága nem keresi magának a mártírsorsot, de nem is menekül el, hanem Isten kezéből fogadja el. Mindenekelőtt az Egyház javára tekint.

Befejezésül a mai témánkban szereplő közös hajóhoz kapcsolódva hadd idézzem Pál apostolt, aki az 1. Kor. 4:1-ben így vall: „...úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit...”

Itt a szolga=hüperetész szó eredetileg a harci gályák evezőseit, matrózait jelentette. Az Újszövetség szerint pedig Isten szolgáit jelöli, akik Istentől kaptak megbízatásuk szerint szolgálnak Urunknak hálából, engedelmesen, próbatételekben is kitartva, hűségesen mindhalálig.

Istennek hála mi – bár apostolok nem vagyunk, de a magunk helyén, feladatában – ma nem (gálya)rabként, megkínózva szolgálhatunk a közös hajóban, annak a Krisztusnak az egyházában, akire Szegedi Kis István is rámutatott tudós igemagyarázóként, szenvedni és megbocsátani is kész hitvallóként.

Eljutottunk a gályáktól a közös hajóig

Ezzel a bátor címmel azt kívánom kifejezni, hogy az őszinte ökumenikus nyitottság rezgett a ráckevei városi könyvtár levegőjében és érvényesült minden szóban, tettben és tekintetben. Természetesen az előadók, a szervezők, a hallgatóság személyeiben is megjelent az ökumenikus pluralitás, de nem (csak) taxatív, a feladatot kipipálandó, hanem spirituálisan, az eseményt örömdetessé tevően.

Azbej Tristan államtitkárról tudtam, hogy egy színes prezentációt fog tartani egy monologizáló előadás helyett. De ennél sokkal többet kaptunk. Egy olyan testvéri bizonyosságtételt, amiben a krisztusi összetartozás és az elkötelezett szakmaiság egyszerre, sőt egymást átítatva jelent meg. Még azt is megtudtuk tőle, hogy a protestáns, ortodox vagy evangelikált közösségektől milyen értékeket vett át, amelyek mind gazdagítják eredeti, római hitét. A közel 60 perces bizonyosságtétel során újra és újra megjelent a krisztusi egység még akkor is, ha a keresztényüldözés valóságát ismerők tudják, hogy az üldözöttek ugyan nem válogatnak, de a globális arányok miatt az üldöztetés alatt többségében római katolikusok szenvednek. Az államtitkár szavaiból nyilvánvalóvá lett, hogy ez bír a legcsekélyebb fontossággal. Ha csak egy protestánt vagy ortodoxot is üldöznek, az érinti Krisztus egész testét. Hogy ehhez a „hajóhoz” a gályáktól eljussunk, tényleg kellett 500 esztendő. Az államtitkár bizonyosságtévő prezentációjának summáját olvashatjuk az alábbiakban. (B. Z.)

Azbej Tristan gondolatmenetét történelmi áttekintéssel indította, hangsúlyozva, hogy a keresztény-/felekezetüldözés nem csupán a történelem sötét fejezeteiben volt jelen, hanem korunk egyik leginkább elhallgatott humanitárius válsága. Miközben a nyugati társadalmak jelentős része úgy gondolja,

hogy vallásüldözés ma már csak elszigetelt esemény formájában létezik, a valóság ennek éppen az ellenkezője: a keresztények világszerte továbbra is a legüldözöttebb közösséget alkotják. A Közel-Keleten, Afrikában és Dél-Ázsiában élő keresztény közösségek nap mint nap szembeesülnek erőszakkal, elűzetéssel,

kitelepítéssel vagy akár etnikai és vallási alapon történő megsemmisítéssel. És ehhez természetesen még jön például Észak-Koreában a véres politikai ateizmus, nyugaton pedig a nagyon szofisztikáltan megvalósuló progresszívista keresztényüldözés. Az egyik, LMBTQ felvonulást mutató dia felirata

például így hangzik: „A Biblia csak mese”.

E kihívásokra válaszul született meg a **Hungary Helps Program**, amelynek célja, hogy közvetlen, gyors és személyes segítséget nyújtson a bajba jutott közösségeknek. Az államtitkár kiemelte a program alapelvét: *„segítséget odavinni, ahol a baj van, nem pedig a bajt idehozni.”* Az előadás során részletesen bemutatta az elmúlt években megvalósult projektumokat – lerombolt templomok újjáépítését, iskolák és kórházak támogatását, vízellátási infrastruktúrák fejlesztését, valamint olyan kezdeményezéseket, amelyek lehetővé tették a háború vagy üldöztetés elől elmenekült családok visszatérését szülőföldjükre. Mindezekkel együtt a reményt is eljuttatták a kétségbeesett szívekhez.

A projektumok bemutatása során különös hangsúlyt nyert az, hogy az adott feladat végrehajtásában melyik hazai egyház, sőt melyik egyházi szolgálattevő vett részt aktívan és persze segíten. Az ökumenikus együttműködés egyik szép, meggyőző példája volt az, amikor egy református püspök segítségével jutott el a katolikus államtitkár

egy szír ortodox főpásztorhoz. Természetesen az is hangsúlyt nyert, hogy a Hungary Helps nem csupán állami program, és nem csak magyarországi partnerei vannak, hanem egy egész partneri rendszer: együttműködik helyi egyházakkal, közösségekkel, civil szervezetekkel és hiteles helyszíni partnerekkel. Ennek köszönhetően a támogatások garantáltan oda jutnak, ahol valóban szükség van rájuk.

A konferencia címéhez kapcsolódóan az államtitkár külön kitért a „közös hajó” metaforájára. Amíg a történelem során például a mostani megemlékezésekben hangsúlyozottan, az ellenreformáció idején a protestáns lelkészeket és tanítókat az akkori politikai hatalommal összeforrt római katolikus egyház üldözte és hajtotta gályákra, addig ma az üldöztetés és a feladat is közös. Együtt kell hajóznunk és Krisztusban összefogva kell felelősséget hordoznunk egymásért.

Az előadás végén az államtitkár arra bátorította a jelenlévőket, hogy bátran keressék és találják meg helyüket abban a munkában, amely az üldözött, illetve akár csak méltatlan kere-

tek közé szorított keresztyén testvérek megsegítésére vállalkozik. A keresztyén szolidaritás személyes és közösségi feladat egyaránt, amibe meghívást nyer minden krisztushívő. Imával, figyelemmel és támogatással mindenki hozzájárulhat ahhoz, hogy a világban élő üldözött testvérek ne maradjanak magukra.

A konferencia méltó módon erősítette meg azt az üzenetet, hogy a keresztyénüldözés elleni küzdelem nem csupán humanitárius feladat, hanem közös hitbéli kötelesség is. Hazánkban és a világban – hála Istennek – sok helyen Krisztus követői tudják, érzik és vallják, hogy közös hajóban utaznak. Öröndetes, ahogy ez különböző ökumenikus intézményekben, nyilatkozatokban, aktusokban sokféleképpen megnyilvánul. Ez a közös föllépés nem hiányozhat a testvéreinket ért támadások és megpróbáltatások legyőzéséért folytatott áldozatos erőfeszítésből sem. Inspirálhat bennünket az az öröndetes különleges helyzetünk, hogy – a világon egyedülállóan – a magyar kormánynak van ilyen jellegű szolgálata egy önálló államtitkárság és annak programján keresztül.

AZ „ŐSEINK ÚTJÁN” LOVASTÚRA MŰVELŐDÉS/TÖRTÉNETI ÉRTÉKE 1995-2025

címmel október 17-én, – a szellemi kulturális örökség napján – került sor Ópusztaszeren azon az emlékkonferencián, amely a 30 esztendővel ezelőtti, hasonló elnevezésű, Baskíriából hazalovagoló, Csobolyó Miklós rendőrszázados által vezetett lovastúra emlékét és értékeit elevenítette föl. Az egész napos gazdag programot Nagyné dr. Csobolyó Eszter, a túravezető kapitány leánya moderálta. A házigazdai köszöntőt Kertész Péter, a Nemzeti Történeti Emlékpark igazgatója, a civil szektor köszöntését Szalay-Bobrovniczky Vince, civil kapcsolatok és társadalmi konzultációért felelős helyettes államtitkár mondta. Személyes és szakmai beszámolót dr. Diószegi Edina, a túra résztvevője tartott. Tóth József, mint a túra főszponzora osztotta meg emlékeit és gondolatait a jelenlévőkkel. „A túrát támogató spirituális elemek, jelenségek, egyházi hozzájárulások” címmel dr. Bóna Zoltán, a MEÖT korábbi főtájtára, a Pest Vármegyei CKSZK jelenlegi elnöke tartott előadást. Dallos Gyula miniszteri biztos a „Lovaskultúránk a Honfoglalástól a napjainkig” címmel tartott filmvetítéses előadást. Szabó Istvánnak, Pest Vármegye Közgyűlése elnökének köszöntését Török István sajtófőnök tolmácsolta. „A lovasteljesítmény művelődéstörténeti értéke” címmel dr. Diószegi György Antal művelődéskutató tartott előadást. Dr. Ádám Barnabás koronaőr, huszárezredes pedig számos huszár lovastúra élményét osztotta meg az érdeklődő közönséggel. Az ünnepélyen résztvevők echos szekerezés, illetve a Feszty-körkép megtekintése közül választhattak. Az alábbiakban Szabó István köszöntését és dr. Bóna Zoltán előadását olvashatjuk. (A főszerkesztő.)

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„A múlt nem mögöttünk, hanem alattunk van. Azon állunk. Aki nem áll semmin, azt elfújja a szél.”

Kerek egy hét híján kilenc éve annak, hogy nagyon különleges javaslattal kerestek meg bennünket, Pest Vármegye Közgyűlését. Ebben a javaslatban Illyés Gyulát idézték – ahogy tettem én is az imént – és ez a gondolat kísérte azt a kérést, hogy a vármegye közössége fogadja be az értékei közé egy utazás történetét, és a naplót, ami elmeséli ezt a különleges történetet. Merthogy ez egy olyan történet, ami jó példát mutat az itt élő embereknek; összekapcsol minket, magyarokat a Kárpátok gyűrűjében; Pest vármegyében és itt, Ópusztaszeren, a nemzet szívében. Ez volt az a kérés, ami Illyés Gyula szavaival zárult: „A múlt nem mögöttünk, hanem alattunk van. Azon állunk. Aki

nem áll semmin, azt elfújja a szél.”

És ehhez nem tett hozzá üres, de hosszan tartó oldalakat – látványos, de üres gondolatokat. De adott cserébe néhány számot:

- 20 fős csapat;
- 20 ló – ami 600 patkót használt el;
- 3 ekhós szekér;
- 136 nap;
- 4.394 kilométer;
- egy fő pátriárka áldása a Béke menetének;
- megemlékezés a magyar hadifoglyok sírjánál és a Vereckei emlékműnél;
- hetekig tartó előkészület, fél-száz szervezet és magánszemély támogatása;
- és végül lóháton és szekerekkel, ismeretlen tájakon, úttalan utakon és táborokban.

Mindezt olyan terepen, ahol a víz, az étel és a biztonság egyszer sem volt úgy adott, ahogy azt mi itthon, a házunk, lakás-

unk melegében megszoktuk.

• És végül egy napló...

E naplóban ott van minden egyes nap és éjszaka. Minden egyes táborverés és bontás, és az egész napos lovaglás. Mindaz, ami végigkísérte ezt a nagyszerű csapatot Baskíriától egészen Dunavarsányig. A régi hazából ide, az új hazába. Árpád magyarjainak útján...

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Erőt ad a közösségnek, ha kinyújtjuk egymásnak a kezünket. Olyan vállalkozásokba kezdhünk, amire egyedül nem lennénk képesek. Márpedig az ilyen vállalkozás érték. Érték azért, mert bizonyítékot jelent arra, hogy a világot jobbat tehetjük. Egy ilyen írásba foglalt történet pedig azért érték, mert így megismerhető a történet minden egyes része: minden egyes reggel és nap öröme, fáradtsága és küzdelme is. Arról a küzdelemről beszélek, amiben meg-

„Őseink útján

Lóháton Baskiriától - Dunavarsányig

Csobolyó kapitány naplója

született, felnőtt és beérett ez a vállalkozás, és ami végig kísérte az utat. Büszkék vagyunk erre a történetre. Büszkén gondolunk a konok, makacs tenni akarásra, ami a vállalkozás tervét sikerre váltotta – és arra a kitartásra is, amiből e vállalkozásnak krónikája született. Ajándék az ilyen történet, mert nem csak példát mutat, de irányt is, hogy merre, hogyan és milyen csapattal lehet és érdemes nekivágni az ismeretlennek és a jövőnek. Akkor is,

ha nem a lovak hátán, és nem a puszták végtelen rónáin keressük ezt a jövőt, hanem itthon, a hazánkban, az itt élő családok érdekében vállalkozunk valami újra és jobbra. Értük és miattuk fontosak ezek a történetek.

Kedves Barátaim!

Hogy a magyar lóra teremtett nép, abban mindannyian egyetértünk. Hogy a magyar bátor nép, az megint nem kérdés, mert még hasonló sem akad a népek között, aki olyan erővel,

kitartással és konok, makacs tenni akarással küzdött a szabadságáért és a függetlenségéért, mint azt a magyarok nemzete tette mindig is.

Bennünket ne tanítson senki arra, hogy mit jelent a szabadság! Túl sok értéket veszítettünk már el ahhoz. Túl sok embert, otthont és értéket vettek el tőlünk ahhoz, hogy mások tanítsanak minket a szabadságról.

De mert mindig akad olyan hatalom, amelyik tanítani szeretne, hát mondjuk el újra: a magyar lélek születésénél fogva szabad! Szabad azért, mert végtelen mezőkre született. Szabad, mert a legvadabb viharban is előre és messze tekint. És szabad azért, mert itt vannak velünk ezek a történetek. A történeteink, amelyekben erőt ad a szabadság, a merész vállalkozás szabadsága, és a közösség együttes szabadsága. Hogy milyen messzire juthatunk, ha van egy csapat, aki összefog a jó ügy érdekében. Olyan ügyek érdekében, amelyekről mindannyiunk sorsa függ.

Ezért jelent nekünk olyan sokat, hogy ez a történet itt van velünk, és itt van előttünk. Mert a magyar lóra teremtett, és a lovak között felnőni, a lovakkal a szabad mezőkre kilovagolni jobba teszi a testet, a lelket és a szívet. A legjobb dolog, ami megtörténhet egy fiatal magyar emberrel – legyen az gyermek vagy fiatal felnőtt –, ha átélheti ezt az érzést, és megtanul együtt lenni e nemes állatokkal. Így lesz a jóból még jobb, a kíváncsiságból bátorság, és ha kell, akkor a sebekből gyógyulás. Ha embersé-

ges világot szeretnénk a családknak, akkor abban a világban ennek a történetnek biztosan helye van. De a történet még egy dolog miatt is fontos. Fontos még azért is, mert ebben az útban – ebben a történetben – benne

van az elmúlt ezredév magyar öröksége. 33 nemzedék öröksége. Hogy bármennyi vita is volt közöttünk, ha itt volt az idő, akkor képesek voltunk összefogni, felállni, összecsomagolni és újrakezdeni a napot. Újrakezdeni minden egyes napon. Újra felállni akármilyen hideg, rideg, vagy éppen sáros is ez a föld, de felálltunk, mert fel kell állni újra. Mert Magyarország – a közös otthonunk, a hazánk – sorsa múlik azon, hogyan vigyázunk az Árpádok és Szent István örökségére.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

A túrát támogató spirituális elemek, jelenségek, egyházi hozzájárulások

Mindenekelőtt kis tudatossággal és nagy öntudatossággal állapítom meg, hogy utolsóként szólok e délelőttön, de nem utolsósorban. És máris leszögezem, hogy a lovastúrával összhangban emlegetett spirituális elemek és egyházi hozzájárulások kezdeményező szándékban és végső eredményükben nem habot jelentettek a tortán, és nem dísz a kalapon, hanem átírták a túrát.

Hogy kit, mennyire, ez mérhetetlen. Nem is tartozik rám és nincs is e konferencia szem-

pontjából túl nagy jelentősége. Jelentősége annak van, hogy a túra nagy, pusztán fizikai teljesítményét történeti és kulturális tudományosság emelte egy nem akármilyen szintre, és ez emelkedett tovább a transzcendentális (isteni) értékek világába. Egyszerűen ezt így is mondhatjuk, hogy Diószegi professzor úr belekeverte a történelmet, mi néhányan pedig belekevertük a Jóistent.

Előzmények, mint feltételek. Mi kellett ehhez? Emberileg szólva nyilván erre nyitott személyiségek, amelyről most két kategóriában hadd beszéljek.

1. Legfontosabb a Kapitány személyisége. Akik ismerték, hogy mást ne mondjak, nem egy köldöknéző szentfazéknak ismerték meg. De bejárt egy spirituális és egyházi megérintettséget, ami a következő stációkból állt.

Nominálisan keresztény családban nevelkedett, mint a legtöbb kortársa. Ebből két fontos tény következik. Ab start nem volt tematikusan és egyháziisan hívő és nem volt tematikusan és filozofikusan istentagadó. Olyan volt, mint aki az '50-es években született, a '60-as években nevelkedett, a '70-es években alapított családot és a '80-as években bizonyos karriert futott be a szocialista „népi demokratikus” rendőrségben.

Jött egy fordulat, mert a kontextus megváltozik '90 körül. Demokrácia, pluralizmus lett, az egyház a margóról a társadalom centruma felé tartott, a hívő ember társadalmilag elfogadott lett, sőt az ateizmussal már ke-

vesen dicsekedtek. A tanítónő feleség számára mindennapossá vált az iskolában a hittanórák jelenléte, a gyermekek számára a hívő cserkészlet vonzalma, és nem utolsósorban, ezzel szoros összefüggésben egy református lelkészcsaláddal való barátkozás. És ebbe beletartozik az, hogy a falusi bálban már nem ciki papokkal és presbiterekkel egy asztalnál kvaterkázni, „régivágású reakciósok” kádározását, diktatúrázását hallgatni, és a helyi képviselő-testületben talán nem csak kibírni kell, hanem még figyelni is lehet a református lelkészre.

És most jön a még nagyobb, mondanám egyházi élmény a rendőrtiszt számára. A magyar rendőrségnek 1991-ben mondhatom, a legnagyobb feladata az volt, hogy biztosítsa II. János Pál pápa magyarországi látogatását. Ez egy szép, kihívó feladat volt a Kapitány számára. Büszke volt arra, hogy a pápának szüksége van rá és a magafajtára és mondhatom, hogy ez egy óriási lökés volt a maga mikrovilágában is az egyháziasság rendkívüli állapotából a rendes állapotba való átvértékelésre. Ennyit Csobolyó Miklós Kapitányról.

2. A másik tényezőként szerénytelenül magamat és családomat kell említeni, a fentebb mondott barátkozás összefüggésében is.

Tudtunk együtt magyarnótázni, és innen már egy lépés volt az, hogy a templomi imádság sem hangzott olyan életidegenül számára.

Jött a túra ötlete, a szervezkedés, a tervezés és úgy gondo-

lom, hogy szívesen vette, hogy a lovak, a zab, az IFA, a testőrök etc. megszervezésének nem kis feladata során fölvessem, hogy „vagytok ti olyan fontosak is, meg vagytok ti olyan gyarlók is, hogy hívjuk segítségül az Úr nevét e nagyszerű kalandhoz”. Megtiszteltetésnek vette.

Lelkébe nem láttam, a többiekébe sem. De egy dolog nyilvánvalóvá vált, hogy a nem imádkozók is szívesen veszik, ha imádkoznak értük. Tudom, hogy a túra tagjai közül voltak olyanok, akik egy-egy fázisnál esetleg arra gondoltak: „szentesedés nélkül meglennénk”. De azt is hiszem, hogy bármelyikünk szolgálatánál mindenki megérezte, hogy itt szó sincs szenteskedésről, hanem arról, hogy egyházak és egyházi személyek emberileg úgy értékelik ezt a túrát, hogy Isten elé viszik. Mert nekik speciel ez a hivatásuk, ők ezzel tudnak hozzájárulni.

Hogy külön-külön a túra tagjai ezt hogyan értékelték, nem tudom. De biztos vagyok benne, hogy kollektíve összességében ez a szakrális elem kisebb részben praktikusán, nagyobb részben pedig patetikusan átítatta ezt a túrát.

A spirituális elem egyházi intézményesülése. Kezdem a legnagyobbval. Sikerült II. Alexij Moszkva és egész Oroszország patriarchájának támogató levelét beszerezni. Meg tudtam ezt tenni azért, mert abban az időben egy meglehetősen elismert országos, egyházi, ökumenikus szervezetnek voltam a főtítkára. A levél a következőképpen hangzott:

„Kedves Testvérek!

Szívből köszöntöm Önöket, a hosszú útra vállalkozókat, melynek célja fölkeresni a magyar nép történelmének és kultúrájának forrásait a jelenlegi Orosz Föderáció földjén.

A Szentírás ígéje szerint: „Menjetek el békességgel! Gondja van az Úrnak az útra, amelyen jártok” (Bír 18.6)

Kifejezem reményemet, hogy az úton, amelyet követni készülnek, meg fogják látogatni az Orosz Orthodox Egyház templomait és kolostorait, ahol – meggyőződésem szerint – alkalmuk lesz testvéri találkozásokra ortodox testvérekkel. Az Úr legyen útítársuk és segítse Önöket minden jó ügyben. (Alexij s.k.)

Miklós elmondása szerint e nagyon is közvetlen, szép szavak nem csak szívmengetőek voltak, hanem szíveket, ajtókat, vendéglátó házakat, állami hivatalokat és sok-sok más akadályt nyitottak meg és hárítottak el. Úgy gondolom, hogy ezek a praktikus tények nem kisebbítik öexcellenciája igazán közvetlen, testvéri és megtisztelő sorainak szentségét.

Természetesen a túra indulásánál, ami Dunavarsálynak egy nagyon is szerény, pláne akkor tájt elhagyatott fertályából indult, a helyi plébánossal együtt áldást kértünk a túra tagjaira. Az ott elhangzott igehirdetésem a Theologiai Szemle 1996/1 számában megjelent és természetesen most több okból nem olvasom föl. De azért fölolvassom Ézsaiás prófétától a záróüzenetet:

„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!”

Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el. Ha tűzben jársz, nem perzselődsz meg, a láng nem éget meg téged. Mert én, az Úr vagyok a te Istened, (...) és nem feledkeztem meg rólad!”

Aztán mintegy véletlenszerűen vonatra szállásuknál a Keletiben találkoztam a társasággal, amikor volt lehetőségem még egy dedikált Bibliát átadni számukra. Később Miklós bevallotta, hogy ez a Biblia nagyon hamar egy kárpátaljai kovácsmesternél landolt, akit ezzel boldoggá tettek. Csak egy szempillantásra volt szükségem, hogy én is örüljek, hogy jó helyre került és nem valamelyik nyeregáskában szomorkodott esetleg olvasatlanul. Számomra ez az esemény is a túra spiritualitásának egy pozitív momentuma.

Bizonyára sokféle eseményt lehetne felsorolni, ahol a spiritualitás, egyháziasság el egészen az isteni gondviselésig, hálás szívvel említésre méltó lenne ezekben a pillanatokban is. Ezekről egyrészt nincs tudomásom, merthogy nem voltam ott, másrészt ezek az elemek már részben az egyéni kegyesség intimitásába tartoznak, ami, ha volt, azért nem említendő, ha nem volt, pláne nem említendő.

Viszont említendő az, hogy az imént hivatkozott Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa valóban a maga szerény módján mögé állt e programnak. Az induláskor e szervezet áldáskívánással bocsátotta el a résztvevőket.

Az is említendő, hogy ugyanennek a szervezetnek a

top elnöksége: dr. Kocsis Elemér református püspök, dr. Harmati Béla evangélikus püspök, dr. Gyulai Endre római katolikus püspök, dr. Berki Feriz ortodox esperes fogadta 30 évvel ezelőtt október 6-án itt, Ópusztaszeren a lovastúra tagjait, meghozzá imádságos nagyrabecsüléssel.

Minden fenti érvelést, hivatkozást megerősítően halljuk az azóta elhunyt dr. Berki Feriz köszöntő szavait, melynek ezt a címet adta: Zarándokok fogadása.

„Elérkezett a pillanat, amelyre hónapok óta vártunk valamennyien. A zarándokok végigjárták emberpróbáló útjukat, és mi, akik vártuk őket, örömteli üdvözlésükre gyűltünk össze. Nem véletlenül neveztem őket zarándokoknak. Ugyanis zarándokolni szent helyekre szokás. A legszentebb hely pedig ezen a Földön a baza.

A kiket ma itt fogadunk, kétszeresen is zarándokok. Elmentek arra a messzi tájra, ahol őseink hazáját sejtjük, hogy azután azok nyomát követve, hozzájuk hasonlóan, lóháton zarándokoljanak el

mostani hazánk szent földjére, amelynek bonfoglalását a jövő évben készülünk megünnepelni.

Talán nem is véletlen, hogy ennek a népnek az egyházi vezetője, II. Alexij őszentsége, Moszkva és egész Oroszország patriarchája, a magyar emléktúra résztvevőikhez intézett üdvözlő levelében ezekkel a bibliai igékkel kívánt nekik szerencsés utat: „Menjete el békességgel! Gondja van az Úrnak az útra, amelyen jártok” (Bír 18,6). Aután ezt is hozzáfűzte „Kifejezem reményemet, hogy az úton, melyet követni készültök, meg fogjátok látogatni az Orosz Orthodox Egyház templomait és kolostorait, ahol – meggyőződésem szerint – alkalmatok lesz testvéri találkozásokra orthodox testvérekkel.

És íme, Isten áldása kísérte útjukat, és sok helyen volt részük testvéri fogadtatásban. Nagyon sokan olvastuk az emléktúra vezetőjének a tárgyilagos megállapítását, miszerint azok az emberek, akiknek nagyapáit harcolni küldték egymás ellen, most testvérekként találkoztak. Ez is egyik oka annak, hogy az

emléktúrát zarándoklatához hasonlítottam.

Most pedig hadd fejezzem ki azt a reményemet, hogy a nagy útról visszatérve, egész népünkkel együtt azon fognak munkálkodni, hogy az ezerszázéves „új” hazánk körül élő népek is végre megszeressenek bennünket, testvérekként éljünk egymás mellett, és soha többé senki se küldhessen minket egymás ellen harcolni. Ópusztaszer, 1995. október 6.”

Az utolsó bekezdés aktualitásáról egy újabb konferenciát lehetne szerveznünk. Ehelyett csak annyit kérek, hogy nagyon figyelmesen még egyszer hallgassuk meg.

„Most pedig hadd fejezzem ki azt a reményemet, hogy a nagy útról visszatérve, egész népünkkel együtt azon fognak munkálkodni, hogy az ezerszázéves „új” hazánk körül élő népek is végre megszeressenek bennünket, testvérekként éljünk egymás mellett, és soha többé senki se küldhessen minket egymás ellen harcolni.”

(Kiemelés tőlem: B. Z.)

A Református Templomban minden vasárnap 10 órakor istentiszteletet tartunk, s azzal egy időben gyermek-istentiszteletet is.

Minden szerdán 10 órakor tartunk a református gyülekezeti teremben nyugdíjas bibliaórát és minden csütörtökön a Soli Deo Gloria Közösségi Ház Erős vár kápolnájában 7:30-kor 20 perces hétközi, reggeli áhítatot.

A cserkész-gyermekek őrsi foglalkozása minden kedden/szerdán 16:20-tól van az SDG Közösségi Házban.

A felnőtteknek pedig vasárnaponként 11:20-tól ugyanitt.

A Soli Deo Gloria Közösségi Ház kolumbáriumára iránt érdeklődni a 06/20 914-3893-as valamint a 06/30 637-8170-es telefonszámon lehet.

További információ

a dunavarsany.ref@gmail.com, az sdgiroda@gmail.com e-mail címen vagy a www.dunavarsanyireformatusok.hu oldalon kapható.

A Református Egyházközség, a Soli Deo Gloria Közösség és a Cserkészcsapatunk esemény-naptára Adventtől Virágvasárnapig

Nov. 26-28.	18:00	Evangelizációs sorozat – Ref. templom
November 29.	15:00	Adventi koszorúkötés kézművességgel – SDG Köz. Ház.
	18:00	Adventi lélekhangoló – SDG Köz. Ház.
November 30.	10:00	Advent 1. vasárnapja az úrvacsora megünneplésével – Ref. templom
	17:00	Táncos vasárnap délután – SDG Köz. Ház.
December 07-24.		Cserkészbetlehemezés – városszerte
December 07.	10:00	Advent 2. vasárnapi istentisztelet – Ref. templom
	17:00	Táncos vasárnap délután – SDG Köz. Ház.
December 13.	18:00	Kantátika koncert – SDG Köz. Ház.
December 14.	10:00	Advent 3. vasárnapi istentisztelet – Ref. templom
	17:00	Táncos vasárnap délután – SDG Köz. Ház.
December 20.	15:00	Karácsonyi gyermekünnepség – SDG Köz. Ház
December 21.	10:00	Advent 4. vasárnapi istentisztelet – Ref. templom
	17:00	Városi karácsony cserkész-szolgálat – Műv. Ház
December 24.	08:30	Karácsonyi cserkészreggeli – SDG Köz. Ház
	18:00	Szentesti áhítat – Ref. templom
December 25-26.	10:00	Karácsonyi istentiszteletek az úrvacsora megünneplésével – Ref. templom
December 28.	10:00	Vasárnapi/aprószentek istentisztelet – Ref. templom
December 31.	18:00	Óévi hálaadó istentisztelet – Ref. templom
	19:00	Szilveszteri mulatság cserkész szervezésben – SDG Köz. Ház.
Január 01.	10:00	Újévi könyörgő istentisztelet az úrvacsora megünneplésével – Ref. templom
	11:30	Újévi köszöntő – SDG Köz. Ház
Január 04.	10:00	Vízkereszt ünnepi istentisztelet – Ref. templom
Január 11.	10:00	Istentisztelet, egyházközségi beszámoló, ünnepi ebéd – SDG Köz. Ház
Január 17.	19:00	Erdélyi bál – SDG Köz. Ház
Január 19-22.	18:00	Imaheti ökumenikus istentiszteletek – Délegyháza/Dunavarsány templomaiban
Február 15.	10:00	Házasság vasárnapja, házaspárok köszöntése/megáldása – Ref. templom
Február 16-20.	18:00	Böjti bűnbánati istentiszteletek – Ref. templom, SDG. Köz. Ház
Február 18.	18:00	Hamvazószerdai ökumenikus istentisztelet – SDG. Köz. Ház
Február 22.	10:00	Böjtfő vasárnapi istentisztelet az úrvacsora megünneplésével – Ref. templom
Február 25.	18:00	Böjti házi imaóra
Március 04.	18:00	Böjti házi imaóra
Március 11.	18:00	Böjti házi imaóra
Március 15.	10:00	Nemzeti ünnepi istentisztelet – Ref. templom
Március 18.	18:00	Böjti házi imaóra
Március 29.	10:00	Virágvasárnap ünnepi istentisztelet – Ref. templom

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat. Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség • Főszerkesztő: Dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Dr. Bóna Balázs, Dr. Csizmadia Zoltán, Csobolyó Katalin, Nt. Korsós Tamás, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában

Példányszám: 400

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen

Honlap: www.dunavarsanyireformatuskok.hu • Facebook: Dunavarsányi Reformátusok